

Minister za javna dela na ogledu Ljubljane

Kakor smo že poročali je že v četrtek prišel v Ljubljano minister za javna dela E. K. s. G. G. G. Najprej si je ogledal javna dela, ki so bila v našem mestu že začeta, pa še ne končana. Tako si je ogledal v spremstvu Visokega Komisarja E. Grazio-lja Moderno galerijo in zgradbe vseučiliških ustanov, ki so zdaj v delu. Gospoda ministra so spremljali pri ogledovanju razni strokovnjaki kakor tudi domači tehnični izvedenci. G. minister je šel tudi v novo zgrajeno palačo Vseučiliške knjižnice, potem pa se odpeljal tudi v splošno bolnišnico, ki je zaradi velikega pomanjkanja prostora napravila

nanj, kakor tudi na spremstvo. Najbolj dojem. Ko si je G. minister ogledal javna dela v našem mestu, se je odpeljal na Ljubljanski grad. Tam si je z zanimanjem ogledal ljubljansko okolico in visoke planine v ozadju, na katere je bil včeraj prav lep razgled.

Poštni promet s Hrvatsko obnovljen

Kakor poroča poštno ravnanje, je od danes dalje spet obnovljen poštni promet med našimi kraji in svobodno Hrvatsko. Poštne pošiljke in pisma morajo biti frankirana tako kakor za inozemstvo.

Snočni koncert ljubljanske Filharmonije

Ljubljana, 20. maja. Sinoči je Ljubljanska Filharmonija priredila svoj XVI. simfonični koncert. Skoraj osemdeset godbenikov je izvajalo štiri simfonična dela: Corellija »Concerto grosso« op. 6 št. 8, L. M. Škerjanca Drugo simfonijo v h-molu, katere zadnji, t. j. tretji stavek je bil javno prvič izveden, Glazunova Violinski koncert v a-molu, op. 82, ter Beethovno Peto simfonijo v c-molu, op. 67. Ljubljanska Filharmonija je poverila vodstvo mlademu Samu Hubadu, ki je dirigiral svoj prvi samostojni koncert. Tudi sinoči je potrdil mnenje, ki smo ga dobili že pri dosedanjih njegovih nastopih, da je namreč osebnost, ki nosi v sebi bogate darove mladega muzika, polnega elementarne sile in že zdaj tako dozorevajočih spoznanj bistva muziciranja ter žive in pristne poudarjalne dejavnosti. Čim dalje bolj se približuje smotrarnemu organiziranju korpusa in tem kvalitetnejšim poudarjalnim intencijam danih glasbenih umetnin. Težko je mlademu dirigentu pronicati v globino del, iskati in najti jim pravi izraz in upodobiti njihov pravi obraz, ki naj bi pokazal njih najlepše lice, dobil do človeka najintimnejši dotik ter zganil v življenje najlepših glasbenih misli. Toda mladi dirigent je prav ob tem programu pokazal, da njegova dirigentska sposobnost raste in da se krepko razvija tudi njegova poudarjalna moč; obeta mu, da utegne postati eden izmed vodilnih naših dirigentov. Zato je prav, da mu tudi naša najbolj pomembna ustanova da prilike za delo in študij. Saj je najbolj koristna šola tista, ko mora človek samostojno delati; nabere si izkušnje, ki so lestevica k napredku.

Najlepše je zaigral godalni orkester Corellijev Concerto grosso. Mirna, neproblematična muzika tega italijanskega skladatelja iz druge polovice 17. stoletja je učinkovala mehko in toplo. Njej je sledila celotna Škerjančeva Druga simfonija v treh stavkih, med katerimi je ugajal najbolj srednji, Andante semplice, in bolj kot prvi tudi zadnji stavek Allegro con brio. Pri Violinskem koncertu ruskega skladatelja Glazunova je izpolnil solistični del znani violinist Karlo Rupel v prav lepi igri, za katero ga je občinstvo navdušeno nagradilo s ploskanjem; le škoda, da je bil orkester večkrat premočan in ohlapen v trobilih in pihalih. V drugem delu programa je Filharmonija izvajala mojstrsko simfonično delo L. van Beethovna Peto simfonijo, ki je zapustila močan vtis po svoji pretrpetljivo vplivajoči glasbi, porojeni iz duha trpečega človeka, ki je sam izjavil: »Tako trka usoda na vrata.«

Koncert Ljubljanske Filharmonije bi bil izvajalsko gotovo boljši, če bi bilo še nekaj časa na razpolago za študij del, toda koncertna sezona gre h koncu in veseli smo, da smo sploh dobili sinočni simfonični večer; prejel pa so razmere in dogodki diktirali delo. Koncert se je vršil v korist po novih razmerah brezposelnim muzikom. Dvorana je bila popolnoma zasedena.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od srede od 20. do petka do 8. jutraj mestna zdravnica dr. Z. i t k o Jož., Pleteršnikova ul. št. 13/I. Telefon št. 47-64.

Tri dni je gorel razdejan petrolejski vod v Palestini

Nerazporejen do Angležev postaja čedalje večje

Beyrouth, 20. maja. s. O položaju v Transjordaniji poudarjajo, da je velika večina prebivalstva sovražno razpoložena do Velike Britanije in do emirja. Sovražstvo proti Veliki Britaniji je tolikšno, da Angleži, tudi če bi ponujali še tako velike plače, ne bi našli nobenega delavca.

Poročajo tudi, da so na emirja Abdullaha pri pravljali atentat, ki pa se je ponesrečil. Brez podela pa je novica, da bi bil emir zbežal v Egipt skupno z Muri pašo. Oba sta zdaj v Amanu. Zdi se, da so se v zadnjih dneh številne angleške čete pomnožile še za nekaj tisoč mož. Domačinske čete smatrajo za malo zanesljive. Beduini so razdelili v Palestini petrolejski vod ter zaneli ogromne požare, ki so trajali tri dni.

Zvedelo se je dalje, da je emir Abdullah postal britanskim oblastem znanega palestinskega upornika Aboudorra, ki so ga Angleži takoj ubili.

Beyrouth, 20. maja. s. Poročajo, da so tri angleška letala bombardirala 18. maja letališče v Rayaku. Nastopila je takoj protiletalska obramba. Zdi se, da je bilo eno angleško letalo sestreljeno.

Beyrut, 20. maja. s. Iz Bagdada poročajo, da je iraški finančni minister podaljšal svoje bivanje v saudijski Arabiji za dva dni. Finančni minister je imel več razgovorov s kraljem Ibn Saudom.

Prostovoljno se javljajo iraškim oblastem

Beyrut, 20. maja. b. Glede na zadnjo odredbo iraške vlade, da bodo vsi iraški državljani, za katere bi se ugotovilo, da simpatizirajo z Angleži in delajo v njihovo korist, najstrožje kaznovani in da jih v takšnem primeru lahko zadene tudi smrtna kazen, so se številni Iračani iz Habanije in nekaterih drugih krajev stavili na razpolago iraškim vojaškim oblastem.

Prav tako se je javila vojaškim oblastem tudi skupina vojakov, ki je pripadala transjordanški armadi in ki se ji je posrečilo pobegniti iz ujetniškega taborišča.

Pred tajno razpravo v angleški spodnji zbornici

Razpravljali bodo o vprašanjih, ki se nanašajo na vojno gospodarstvo

London, 20. maja. b. Tu pričakujejo, da bo v angleški spodnji zbornici v bližnji bodočnosti tajna razprava. Takšno debato je treba smatrati kot znak, da si angleška vlada ne upa gotovih stvari iznesti v javnost. Verjetno je, pravi nemški radijski napovedovalec, da bodo na tej angleški tajni seji spodnje zbornice razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na vojno gospodarstvo. V Angliji so nam-

reč v čedalje večjih skrbih zaradi stalnih nemških letalskih napadov na angleška industrijska središča in oskrbovališča in potapljanja trgovskih ladij. Vse to je zadosten razlog, zakaj v angleških političnih krogih s tolikšno nestrpnostjo pričakujejo tajne razprave v spodnji zbornici — pripominja nemški radijski napovedovalec.

Francija in vprašanje mandata nad Sirijo

Berlin, 20. maja. s. Glede na angleško trditev, da je Francija zaradi svojega izstopa iz Društva narodov izgubila pravico do mandata nad Sirijo, pripominjajo v tukajšnjih političnih krogih, da razen Velike Britanije ni nobene države več v tej mednarodni ženevski ustanovi in da so vse odločitve te ustanove ostale le še mrtva črka. Ni več nobene priznane instance — pripominjajo v istih krogih — ki bi mogla odzemanj dosedanje mandate nad posameznimi deželami.

Iraško vojno poročilo

Damask, 20. maja. s. Zadnje službeno poročilo iraškega vrhovnega poveljstva se glasi:

Na zahodnem področju so naše patrulje nedavno napadle s podporo domačinov sovražnikove oklepne oddelke ter jim prizadele težke izgube. Prisilile so jih, da so se morale v neredu umakniti. Na južnem bojišču so naši oddelki v noči na 17. maj s pomočjo domačinov naskočili sovražniške postojanke pri Makulu in Alehuabu ter jim zadeli pomembne izgube. Na iraški strani ni bilo žrtev.

Naše čete so se spoprijele s sovražnimi oklepnimi oddelki ter jih prisilile, da so se umaknile na svoje prejšnje postojanke. Sovražnik je pustil na bojišču 13 mrtvih, med katerimi je tudi en častnik. Naši bombniki so napadli v puščavi angleške tanke. Nekaj so jih uničili, pri čemer je imel sovražnik številne žrve. Iraška letala so nadaljevala z ogledniškimi poleti nad Siemledeban in Anderebom in so se vsa vrnila na svoja letališča.

Sovražna letala so letela nad iraško prestolnico ter vrgla nekaj bomb, ki pa niso povzročile omembne vredne škode.

V treh vrstah...

Nakop premoga v kočevskem rudniku se bliža največjemu izkopu, ki jih je rudnik dosel v najboljših letih. Površina kočevskih rudnih polj znaša 118 in pol ha. Rudnik ima svojo separacijo, nadalje električno centralo s 1150 KW in je zvezan s kočevsko železniško postajo z ozkotirno železnico.

Red kralja Zvonimira je bil ustanovljen obenem z zakonom o kraljevini Hrvatski. Red ima tri stopnje. Z redom je združen tudi naslov »vitez«.

19 aprila je bila na Hrvaškem objavljena naredba, s katero se revidirajo vsi posli, ki presegajo 100.000 din, možno jih je tudi razveljaviti, v kolikor so bili sklenjeni med židi in med židi in arji.

Za ožje sodelovanje so stopili v stik zastopniki nemške vojske in hrvaške tekstilne industrije, ki ima okrog 120 obratov.

Najstrožje bodo kaznovali na Hrvaškem tiste, ki skrivajo blago ali ga spravljajo drugam. Prav tako bodo kaznovani tisti, ki namestavajo zvišati blagu cene.

Zavod za kolonizacijo na Hrvaškem. V Zagrebu je bil ustanovljen ta zavod. Skrbeti bo moral, da hrvaški naseljenci dobe zemljo za obdelovanje. Naloga mu tudi bo, da se osuše močvirnat predeli na Hrvaškem. Tudi likvidacija agrarne reforme bo moral zavod izvesti.

Usoda naše Planice. Nemški tisk z zadoščenjem piše, da je prišla največja skakalnica na svetu v last Nemčije. Kakor smo izvedeli, bodo skakalnice modernizirali: naredili bodo nove stopnice, nalet in odskok pokrili s streho, na skakalnice naredili tudi vzpenjačo. V Planici bodo priredili tudi poseben prostor za slalom tekmovalce.

Prostovoljna gasilska četa v Mariboru razpuščena. Po 70 letnem delovanju so nemške oblasti razpustile mariborsko prostovoljno gasilsko četo. Namesto nje bo ustanovljena pomožna požarna policija.

4000 delavcev bo moglo delati v mariborskih železniških delavnicah. Za toliko jih bodo namreč razširili. V delavnicah bo ostal le 1 inženir od sedanjih 20.

Na Spodnjem štajerskem so ostali številni konji, ki je bil razpad jugoslovanske vojske. Vsi ti konji so sedaj v Slovenski Bistrici, kjer jih lastniki lahko dobe, seveda če predložijo potreben reverz.

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

Mr. Elmer je zamišljeno gledal oba in si grizel ustnice. Končno je pa le moral priznati, da ima njegova nečakinja prav. Saj je tudi sam bil že sit tega prismojenega, nezrelega mladiča. Res, da je tudi Oktober bila prismojena in še nehalna povrh, a sedaj je vendarle imela prav. Celo Sam se je moral ukloniti njeni logiki.

Torej je zadeva zame končnoveljavno zaključena, je dejal in si zategnil pas. »Ne verjamem, da se bova še kdaj srečala. Pojdi svojo pot, a jaz pojdem svojo. Veš... ni nisem hud nate. Zapustil bom Littleberg... odpotoval bom kamorkoli... mogoče celo v Evropo. Preden pa odidem, ti hočem povedati še to —«.

Tu ga je Oktober smeje se prekinila: »Ze vem... sem že neke čitala. Odpustite mi in mi iz srca želite, da bi bila srečna —«.

Sedaj ji je pa on vpadel v besedo: »Nikakor ne!« je ogorčeno vzkliznil. »Tega nikakor nisem hotel reči. Toda čemu izgubljam čas? Moje življenje je uničeno, ti pa se mi še posmejuješ!«

Mr. Elmer pa je odprl vrata in mu prijazno dejal:

»Veš, dragi Sam, sedaj je res najbolje, da odideš.«

Sam se je še nekaj hipov obotavljal, nato pa je skomignil z rameni in počasi odšel iz hiše. Se med potjo se je jezil sam nase, ker ni o pravem trenutku našel primernih besed, da bi se nad svojo bivšo nevesto maščeval zaradi njenega roganja. Njegovemu odhodu je sledila mučna tišina.

Velike županije na Hrvaškem. Samostojna hrvaška država bo razdeljena po novi uredbi na kakih 30 županij. Sedaj so določene naslednje županije (v oklepaju glavno mesto): Vuka (Vukovar), Zagorje (Varaždin), Prigorje (Zagreb) in Gora (Petrinja).

Po zagrebških ulicah je prepovedan nočni promet od 10 zvečer do 5 jutraj. Ta odločba je naperjena le proti nezaželenim elementom in bo le kratko časa v veljavi.

Pohajanje po ulicah Varaždina je prepovedano židom in Srbom. Prepoved traja od 6 jutraj do 9 zvečer. Židovske trgovine pa morajo imeti zunaj napis: Židovska trgovina.

Med visoke hrvaške učne zavode spadajo razen univerze še: Visoka komercialno-ekonomska šola, Akademija za glasbo in vseučiliško umetnost in Akademija likovnih umetnosti.

Prva nemška ljudska šola je bila te dni odprta v Mariboru.

Minister za pravosodje na Hrvaškem je odredil, da se ustanovi posebno izredno narodno sodišče. Sedež sodišča bo v Zagrebu.

Imenovanje romunskega poslanika v Zagrebu

Bukarešta, 20. maja. Romunski uradni list je včeraj objavil ukaz, po katerem se ustanavlja v Zagrebu romunsko poslanstvo. Za prvega poslanika pri hrvaški vladi je bil imenovan Buzdugan, dosedaj svetnik romunskega poslanstva v Rimu.

Potop angleške podmornice

Berlin, 20. maja. s. Včeraj je južnovzhodno od Weymoutha neko nemško letalo (nek nemški bombnik) potopilo sovražnikovo podmornico. Boj je bil srdit. Vnel se je hud boj. Dve bombi sta zadeli podmornico v polno. Sledila je silovita eksplozija, nakar se je podmornica potopila.

Ameriško vojno odposlanstvo v Lizboni

Lizbona, 20. maja. s. Iz Newyorka je semkaj prispelo vojaško odposlanstvo Združenih držav, ki ga vodi general Chermus. Odposlanstvo bo potovalo dalje v Anglijo in si bo prvenstveno ogledalo način in učinek letalskega vojskovanja.

Oktober je sedela v gugalnem stolu. Mrs. Elmer je stala sredi sobe s prekrizanimi rokami in vprašujoče gledala soproga. Andrew Elmer je slonel ob mizi in zamišljeno zrl v plamen svetilke. Iztegnil je roko in luč previdno privel. Prav takrat je vstopila kuharica Lena, z velikim srebrnim vrčem za kavo. Tiho je šla k mizi in ga postavila nanj. Brez najmanjšega šuma je pripravila skodelice in pecivo. Nihče si je ni upal odsloviti. Ko je vse pripravila, je prav tako tiho izginila. Priprava je bila, da bo s tem pripomogla h pomirjenju.

Mrs. Elmer je z nevoljo nalila kavo. »Tvoja soba je v redu,« je dejala. »Res ne vem, kaj naj rečem ljudem — niti najmanjšega pojma nimam.«

Karajoče je pogledala deklico, ki ji je ponudila skodelico kave. Oktober pa je zamišljeno zrla pred se in počasi srebrala vročo kavo. Mogoče pa le ni bilo res, da je stala straža ob železniškem prehodu. Za Rdečbradca pač ni veliko pomenila ena laž več ali manj in Robin je bil tako previden, prav kakor kakšna gozdna žival. Videl je v temi predmete, ki so njej bili nevidni. — Torej se je šved le obelil na oni kavelji. — Ta misel prav za prav ni bila smešna, a kljub temu se je deklica morala nasmehljati.

Mrs. Elmer, ki jo je ves čas opazovala, je ob njenem nasmehu vzrojila:

»Veseli me, da se znaš še smejati, toda mr. Elmer in jaz —«

»Ali sem se smejala?« je vprašala Oktober s skesanim glasom. Mrs. Elmer je še nikoli ni videla takšne. »Zelo mi je žal. Mislija sem na nekaj drugega. Ali moram ostati tu? Ali bi ne bilo bolje, da bi najela sobo v hotelu?«

Sodba turškega poslanca: Nemčija se drži načrta

Ankara, 20. maja. b. Nek turški narodni poslanec je napisal v uglednem turškem listu »Akşam« članek, v katerem se bavi s sedanji-mi nemško-turškimi odnosi. V svojih izjavah med drugim pravi, da je Nemčija v 18 mesecih sedanje vojne dokazala, da nastopa popolnoma v smislu nemškega vojnega načrta. Zgrešene so trditve — pravi ta turški poslanec, da bi bila Nemčija kdaj imela namen zavladati nad Anglijo, pač pa da Velika Britanija skuša streti Nemčijo. Pri nemških vodilnih državnikih se niso mogle ugotoviti nikdar takšne pustolovske namere, kakršne ima Anglija.

V Berlinu so zadovoljni s turško-nemškimi odnosi

Berlin, 20. maja. s. Na tukajšnjih pristojnih mestih izjavljajo, da so glede na turško-nemške odnose popolnoma zadovoljni.

Pred novo turško-nemško trgovsko pogodbo

Carigrad, 20. maja. s. Uradno je bilo sporočeno, da je v kratkem treba pričakovati podpis nove turško-nemške trgovske pogodbe. Po njej bosta Turčija in Nemčija izmenjali za 45 milijonov turških funtov raznega blaga. Nemčija bo v Turčijo pošiljala industrijske izdelke, v zameno pa bo Turčija dala Nemčiji zlasti žito, suho sadje in surovine za nemško industrijo.

Potopljena norveška ladja

Bergen, 20. maja. s. Britanska letala so napadla na Severnem morju norveško obalno ladjo in jo potopila. Šest mož posadke, ki se je skušala poslužiti reševalnih čolnov, je bilo ubitih.

O tem predlogu je mr. Elmer imel popolnoma svojevrstno mnenje.

»V hotelu? A kdo ti bo plačal sobo? Saj vendar nimam denarja. Seveda, v hotelu!«

Bilo je to prvič, da ji je mr. Elmer povedal, da je brez premoženja.

»Ali govorite resno? Ali je to resnica, da nimam denarja?«

»Res je,« je priklimal mr. Elmer.

V tistem hipu je nekdo potkal na vrata.

Zakonca sta se spogledala. Mr. Elmer je zagodrnjal:

»Ce je Sam, reci mu naj se vrne jutri.«

Mrs. Elmer je odšla in zaprla vrata za seboj.

Duri salona so bile dovolj masivne, da bi moral biti zunaj hrup zelo velik, da bi ga bilo mogoče slišati v salonu.

Oktober je še vedno zamišljeno zrla pred se in se počasi gugalna na svojem gugalnem stolu. Desna roka ji je počivala na njenem raztrganem plašču. Od časa do časa se je tudi njen pogled ustavil na njem. Z nekakim užitek ga je gledala, saj jo je vsak madež, vsaka luknja spominjala njenih nenavadnih doživljanj.

Vrata so se počasi odprla. Mrs. Elmer se je vrnila. Njen smehljaj in njena zadrega sta izdajala pomembnost obiskovalca.

»Prosim, vstopite, gospod,« je dejala z glasom, v katerem je zvenelo spoštovanje.

Obiskovalec si tega ni pustil dvakrat reči. Bil je postaren mož, v večerni obleki. Imel je snežnobelo srajco in brezhibno samovezniko. Hlače so mu bile zgoraj nekoliko prekratke, zato se je izpod jopiča videla srajca. Imel je kratko pristrizene brke. Črno obrobljena očala so pa nekam čudno tičala na njegovem nosu.

Da ne bi kdo očital Argentini, da ni nevtralna...

Buenos Aires, 19. maja. s. Argentinska vlada je prepovedala prodajo trgovskih ladij raznim tujim družbam. Po tej prepovedi velja za vse lastnike ladij obveznost, da v bodoče točno označijo smer potovanja argentinskih ladij in vrsto tovarov. Vlada izjavlja, da le na ta način more preprečiti razne mahinacije nekaterih podjetij, ki skušajo pokupiti čimveč argentinskih ladij in jih nato staviti v službo britanskih interesov. Tako bo možno popolno nadzorstvo nad plovo argentinskih ladij. To pa je nujno potrebno, kajti Argentina se hoče na vsak način obvarovati očitka, da se ne drži stroge nevtralnosti.

Postopanje ameriških oblasti na Bermudih

Madrid, 19. maja. s. Ravatelj italijansko-ameriške družbe v Newyorku, Gravelli, se je s parnikom »Marques Comilla« vrnil v domovino in prispel v Madrid. Gravelli je povedal, kako so angleške oblasti na Bermudih z njim kruto postopale, ko so ga samovoljno pridržale v zaporu. Med drugim je morala grofica Antonieni, žena nekega italijanskega časnika, zapustiti ladjo in so jo odpeljali v koncentracijsko taborišče »Hontley Towers«.

»Kapetan Sullivan od državne policije,« se je predstavil. »Ali je to ona mlada dama?«

Ko je pokazal z roko na deklico, mu je izpod jopičevega rokava molel rokav erajce. Očitno obleka ni bila narejena zanj.

»Prišel sem s posebnim vlakom iz Washingtona,« je dejal kapetan Sullivan in nadaljeval, obrnivši se k deklici, »gospa, aretirani ste.«

Oktober je priklimala.

»Vzemite svoj plašč. Ali imate kaj živeža na razpolago?«

Te besede so bile namenjene Mrs. Elmer, ki ni vedela, kaj odgovoriti; samo priklimala je.

Kapetan pa je znova povzel besedo:

»Gotovo imate kaj sira, klobasa, masla in še kaj podobnega. Tudi kava bo dobrodošla; saj bo najina pot zelo dolga.«

Ko je omenil kavo, je njegov pogled počival na vrhu s kavo, ki je stal na mizi.

»Aretirana?«

»Mr. Elmer si je šele sedaj opomogel od začudenja.«

»Da, aretirana,« je mirno odgovoril kapetan.

»Prestopek paragrafa devet in dvajset.«

Mrs. Elmer je izginila v kuhinjo.

Prav kmalu se je vrnila z veliko košaro zvrhano polno vsakovrstnih dobrot.

»Ali imate kakšno veliko steklenico?« je vprašal kapetan.

Mrs. Elmer je molče priklimala in znova odšla v kuhinjo ter prinesla zaželeno steklenico. Kapetan je stopil k mizi in napolnil steklenico s kavo in mlekom. Nato je vzel z mize posodo s sladkorjem in skoraj vsega stresel v žep svojega suknjica.

Vse to je delal z uradno resnostjo.

(Dalje.)

Spomini na staro licealno knjižnico

Ljubljana, 20. maja.

Sedanja vseučiliška knjižnica, ki je v preteklih prostorih realne gimnazije na Poljanah, prevaža že dalj časa z vso skrbnostjo in natančnostjo svoje knjižne zaklade, zelo dragocene, predstavljajoče milijonske vrednosti, v novo sodobno palačo, sezidano na nekdanjem knežjem dvorcu ob Gosposki in Vegovi ulici. Preselitev bo trajala več mesecev. Treba bo do 300.000 knjig, zvezkov, sešitkov in raznih spisov prenesti v nove prostore in jih tam razporediti po strokah in tudi urediti po modernih načelih knjižničarstva. Ko takole človek opazuje prevažanje in prenašanje velikih in dragocenih listov, foliantov in debelih knjig, se nehoje zatopi v preteklost, oziroma zgodovino tega našega velikega knjižnega zavoda. Iz skromnih knjižnic je vzrasla močnejša knjižnica. Kje vse so živetarile in samevale najrazličnejše stare knjige, ki bi jih lahko v starem dijaškem žargonu imenovali »špehi«?

Vseučiliška knjižnica je imela svoj začetek in svoje prve prostore v znameniti ređuti na Sv. Jakoba trgu. Od tam se je l. 1791 knjižnica preselila v novo licealno poslopje, ko je bil l. 1790. opučen frančiškanski samostan, stoječ na sedanjem Vodnikovem trgu. Samostansko poslopje je bilo uporabljeno za nastanitev liceja, gimnazije, licealne biblioteke. Tam so imeli celo pekarno za ljubljansko vojaško garnizijo in razne urade. Nekateri trde, da je bila prav omenjeno leto formalno ustanovljena licealna, pozneje študijska in sedaj vseučiliška knjižnica. Seli se torej prav ob 150 letnici svojega formalnega obstanka. Prvi začetki knjižnice pa segajo še 20 let nazaj.

110 let med starim zidovjem

V nekdanjem frančiškanskem samostanu so licealno knjižnico nastanili v traktu, ki je mejil na Ljubljano (Solski drevored) v II. nadstropju. In tu je častljiva knjižnica živela svoje in na zunaj skromno, na znotraj duševno bogato življenje polnih 110 let. Med starim in močnim zidovjem! Ko bi ta knjižnica umela pripovedovati razne tihe dogodke in zgodbe, bi pač prav močno obogatela našlo slovstveno zgodovino, bi pripovedovala, kdo vse je vodil knjižnico, kdo med odličnimi dijači je vsrkal v njej zaklade učenosti in leposlovja! Živi še najstarejša generacija, ki je obiskovala gimnazijo v omenjenem starem poslopiju in prav marljivo hodila v knjižnico, kjer so ji dajali knjižničarji na izbirno mnoge lepe in znamenite knjige. Žive še ljudje, ki se spominjajo resnega Franceta Levstika kod knjižničarja. Prav mnogo pa jih je, ki se živo spominjajo na postavbo kustosa Konrada Stefana, ki je 11. maja 1909 umrl, zadet od kapi, ko je vršil svojo službo v knjižnici, ki se je nekaj let poprej preselila na poljansko gimnazijo.

Pouk kmetijstva v ljudski šoli

Tako je naslov knjigi, ki jo je te dni izdala Kmetijska zbornica za bivšo Dravsko banovino. Lito in izredno poučno knjigo je spisal kmetijski strokovnjak Fran Erjavec. Podatki so vzeti iz letnega poročila Kmetijske zbornice za leto 1939 in 1940.

Ze nekaj let so naši kmetijski strokovnjaki venomer predlagali naj se že v ljudski šoli prične poučevati mladino o najvažnejših kmetijskih panogah. Dejali so, da je izredno važnost za naše poljedelstvo, da začne mladina že v zgodnji mladosti ljubiti svojo zemljo, da že v prvi mladosti dobi smisel za kmetijstvo, za umno izrabo zemlje. In ni ga človeka, ki bi jim mogel dobro misel odrekat. Zal pa naši strokovnjaki za kmetijska vprašanja niso vedno povsod naleteli na polno razumevanje. Mnogo je bilo učiteljev, ki so toplo pozdravili misel, da se uvede tudi v pouk kmetijstvo, če že ne obvezno, pa vsaj v popoldanskih prostih urah, ko ni bilo pouka.

V uvodu svoje priročne knjižice Fran Erjavec popisuje, kako stara je že misel kmetijskega pouka v ljudski šoli. Kmetijski pouk v ljudski šoli, pravi, je prav tako star kakor je staro umno kmetijstvo in današnja ljudska šola. Vendar pa je bil ljudskošolski kmetijski pouk dolgo časa šele na začetni stopnji. Nadalje sega pisatelj v dobo Marije Terezije in opisuje, kakšni so bili časi takrat za umno kmetijstvo. Skoraj tri četrtine knjižice, ki ima 48 strani, obsega splošne gospodarske nauke za osnovno šolo. V teh naukih je kmetijska snov natančno porazdeljena na posamezne razrede. Snov je tudi porazdeljena posebej za dečke in posebej za deklice. Dekliški gospodinjinski pouk obsega obilo praktičnih nasvetov in je porazdeljen po razredih. Knjižica je opremljena z lepimi in preglednimi grafikoni, ki povedo koliko se pridelava v naših krajih krompirja in koliko po drugih državah. Prav tako je izdelan poseben grafikon za pridelavo pšenice, rži, in ječmena. Iz vseh narčtov je jasno videti, kako bi mogli naša zemlja mnogo boljše izrabljati kakor pa jo, saj so naši pridelki po statističnem pregledu daleč zadaj za donosnostjo zemlje v drugih državah. To pomeni, da je treba pričeti z resnejšo obdelavo zemlje. Vse kmetijstvo je treba postaviti na umno in racionalno podlago. Če bomo delali tako, bomo iz svoje zemlje dobili mnogo več kakor pa dozdaj.

Vsekakor je omenjena knjiga za vsakogar, ki mu je zemlja draga, zelo priročna in poučna in mu bo v vseh težavah dobra vodnica.

Tesni so bili prostori knjižnice v starem poslopiju. Imela je knjižnica do 8 sob, v katerih so bile nameščene po stelah vse knjige in zbirke.

Potres ni prizanesel licealki

Kot mladi dijači smo kaj radi zahajali v tesno knjižnično čitalnico. Dobili smo v čitanje povesti Kristofa Smida, Jurčiča in druge mladinske stvari. Vsak je dobil stol in zraven visok pul. Grobna tišina je vladala v sobi. Ta je bila podprta po sredi s tramji. Prav tako tudi vse druge sobe. Zakaj?

Knjižnica, kakor gimnazija in druge šole, nameščene v starem velikem poslopiju, je mnogo trpela po velikonočnem potresu l. 1895. Vse je bilo prevrteno. Nekateri knjige so ležale na tleh, druge prevrjene po shrambah in vetrinah. Mnogo je bilo prahu. Novi potres 15. julija 1897 je napravil poslopje popolnoma nerabno. Že poprej so se šole preselile v nova poslopja, tako gimnazija v Tomanovo ulico, kjer je bilo zgrajeno l. 1899. sedanje gimnazijsko poslopje.

Številna javna dela v Ljubljani in okolici

Za deveturno lažje delo na cestah zaslužijo delavci po 60 dinarjev na dan

Ljubljana, 20. maja.

Zboljšanje vremena, deloma pa oblastveno poživljena delavnost po mestu budi upanje na boljše in lepše čase. Kot prva pobornica delavnosti in zaslužka je nastopila država. Po Dolenjski cesti v Ljubljani so se pokazali prvi delavci z modrimi trakovi ter rumenimi črkami A. A. S. na rokavih. To so delavci za javna cestna dela po vsej Ljubljanski Pokrajini. Delajo po vsej dolenjski strani do Kočevja. Za enkrat nasipajo gramoz v globoke kotanje po cestah ter sploh popravljajo cestišče. Po njihovi izjavi so se pogodili po 7.50 din na uro, na dan delajo po devet ur, eno uro delajo za državo, tako da dobijo plačani osem ur dnevnice, kar znese 60 din na dan. Delavci so veseli dobrega zaslužka, posebno ker delo ni težko in naporno. Prav tako pa tudi delajo po vsej dolžini Tržaške ceste proti stari meji.

Dela mestne občine

Druge pobornice javnega dela je ljubljanska mestna občina. Uravnavanje potov pod Rožnikom hitro napreduje. Spodnja pot pod Rožnikom preko železniškega prelaza mimo mestne vrtneje do gostilne pri Čadu je do malega že končana. Odkopali so precej hriba ter tako znatno razširili cestišče. Sedaj urejajo tudi kanalizacijo tako, da polagajo velike betonske cevi, kamor bodo speljali vse kanale. Že sedaj vzbujata cesta Pod Rožnikom lep vtis prijetne, široke ceste, speljane pod zelenim hribom ob robu vil in travnikov. Regulirajo pa tudi gornje poti na potu do Čada. Prvi del poti od rihnika do prvega večjega klanca mimo starih, častitljivih hrastov so sploh preložili nižje, tako da niti ne čutiš več strmine, ko hodiš po tej poti. V parku ob ribniku zasipavajo nižje ležeče travnike, na gornjem koncu pa kopljejo jamo

Še premalo zanimanja za pridelovanje zelenjave

Vsi izgovori so več ali manj neutemeljeni

Ljubljana, 20. maja.

Mnogo se govori o pomenu vrtnarstva za domačo prehrano, mnogo pa se zlasti zadnje čase tudi piše, vendar pa se vse premalo. Le pogledimo, kakšna stiska je bila do pred kratkim vsak dan na trgu za zelenjavo, in če pomislimo, kako se je bilo treba preriivati za nekaj listov zelenjave. In kako je bila še povrhu draga. In zakaj ne bi pridelali več in bolj zdrave zelenjave? Prvi in najvažnejši vzrok za pomanjkanje zelenjave je prav gotovo treba iskati v neznanju, kako je saditi in kako vzgajati zelenjavo.

Da, z vrtnarstvom se je treba bolj ukvarjati. Saj tisto malo pouka o vrtnarstvu, kar ga dobi naša kmečka mladina v kmetijskih in gospodinjstvih šolah, je mnogo premalo za temeljito spoznavanje te lepe in koristne panoge. Večina mladine pa dobi še manj pouka. Vedno in vedno se ljudje izgovarjajo, da njihova zemlja ni za pridelovanje zelenjave. Vendar pa to ne bo držalo, kajti znano je, da je na vsakem koscu slovenske zemlje mogoče saditi zelenjavo. Ali mar ne veste, da lahko po naši vinorodni Dolenjski in sončni Beli Krajini naravnost bujno obrodijo paprike, paradižniki in druge plodovke. Vendar ni še dolgo tega, ko so bili ljudje tam mnenja, da na primer paprika ne more uspevati in da je tudi ni moči kaj prida uporabiti. Koliko bi jeseni in spomladi lahko zraslo povsod špinata, motovilca in druge zelenjave! Saj so pri nas podnebne razmere odlične za vzgojo zelenjave. Jeseni in spomladi je pri nas vedno dovolj moče ali pa celo preveč. Mnogi izgovori izvirajo torej le iz neznanja. Zato je toliko bolj hvalevredno prizadevanje naših kmečkih strokovnjakov, ki venomer svetujejo in poučujejo, kako naj ljudje sade zelenjavo.

Pa še nekaj marsikje manjka: pridnosti. Res so naše gospodinjke z drugimi poljskimi in domačimi deli skoraj preveč zaposlene, vendar bi pa

Ker je bila velika nevarnost, da se poslopje popolnoma razruši, se je morala licealna knjižnica, ki je edina še živetarila med podrtinami, jeseni 1901 seliti. Torej pred 40 leti! Kam? Bilo je težavno vprašanje zaradi primernih lokalov. Večidel knjig, med njimi najdragocenejše in najredkejš, so začasno spravili v Narodni muzej. Drugi del so namestili v nekdanji Waldherrievi hiši, kjer je bila nameščena II. dr. gimnazija in kjer so sedaj uradni prostori mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici. Stisnjena je bila knjižnica zelo. Čitalnica je n. pr. merila 5.5 m v dolžino in 4 m v širino. Ko je bila naposled zgrajena nova poljanska gimnazija, so določili tudi licealni knjižnici, ki je nosila naslov c. kr. študijska knjižnica, primerne prostore v pritličju na levo. Bilo je to jeseni l. 1907. Kustos Konrad Stefan je v svoji knjigi o razvoju knjižnice s srčnim veseljem zapisal, da se je knjižnica iz časovnih, zaslih prostorov vselila v nove, moderno urejene knjižnične prostore. In po vojni so postali ti prostori, o katerih je menil stari Stefan, slok človek, da zadostujejo, zopet pretesni. Po 24 letih pa je vseučiliški knjižnici usojeno, da dobi lepo in moderno palačo.

Najvišje dovoljene cene zelenjave za ta teden

Ljubljana, dne 20. maja.

Kakor prej, tako so tudi za ta teden določili tržne cene zelenjave. Določil jih je mestni tržni urad v soglasju z zastopniki gospodinj in prodajalcev in veljajo za ta teden naslednje: očiščena berivka do 14 din, neočiščena berivka do 12 din, njivski radič po 6 din, vrtni radič do 12 din, špinata s stebli do 8 din, špinata brez stebel do 10 din, grah do 16 din, uvožena tržška in dalmatinska solata do 18 din, krompir pa za kg 2.50 din. Ob tej priliki so tudi sklenili, da je odpavanje živil in zelenjave strogo prepovedano. V korist samih gospodinj pa je, da ne draže zelenjave in drugih živil, in naj vsako izrabljanje prodajalcev takoj naznanijo tržnim oblastem, ki bodo že znale preprečiti predrago prodajanje.

Samo še za domače »kunte«

Ljubljana, 20. maja.

Bilo je v soboto na ljubljanskem trgu. Prišlo je malo kmetič, ki so prinesla jajca na trg. Ljudje so hiteli od jajčarice do jajčarice. Nekateri so jajca prodale za med, druge so pa kmalu našle izgovor, zakaj nočejo prodati jajc, ki so jih imele pod stojnico v košarah. Dežale so, da morajo toliko in toliko jajc prihraniti za svoje »kunte«, in da jih za nobeno ceno ne smejo dati drugim gospodinjim, čeprav so že dolgo čakale tam. Pa so omenjeno jajčarico jajca drago stala. Prišel je tržni nadzornik, vzal košaro z jajci izpod stojala in jih odnesel na tržni nadzorstvo, jajčarici pa dejal, naj pride po nje na tržni urad. In jajčarici so se po licih vlijele debele solze. Na tržni urad tudi ni hotela, ker se je bala, da bo morala poleg tega še plačati kazen. In sklenila je tudi, da bo v bodoče prodala jajca čimprej in vsakomur, da ne bo imela spet sitnosti s strogimi tržnimi nadzorniki.

Že je začelo goreti

Ljubljana, 20. maja.

Včeraj zvečer so bili gasilci obveščeni, da gori baraka cestnega nadzorstva v Murnikovi ulici. Odpeljali so se takoj z dvema avtomobiloma in 10 možmi. S silo so sneli lesena vrata in tleči ogenj takoj pogasili. Škode ni bilo prav nobene, ker so ogenj že v kali zadušili. Kakor domnevajo, je ogenj najbrž nastal zaradi ne previdnosti kakkega delavca, ki je odvrget ogorek ali vžgalico.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 20. maja: Bernardin S
Sreda, 21. maja: Andrej Bob.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Družine Keše, Lukič in dr. Kambiš so darovale Rdečemu križu v Ljubljani za njegove socialne namene 300 din namesta venca na grob pokojnega g. prof. Alojzija Repiča. — Iskreni hvala!

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 19.
Torek, 20. maja: »Učenjak«. Red A.
Sreda, 21. maja: »Učenjak«. Red Sreda.
Četrtek, 22. maja ob 15: »Mali lord«. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. — Ob 19: »Kovarsvo in ljubezen«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 19.

Torek, 20. maja: »Ples v maskah«. Red Torek.
Sreda, 21. maja: »Baletni večer«. Premiera. Red Premierski.
Četrtek, 22. maja ob 15: »Princeska in zmaj«. Mladinska opereta. Izven. Globoko znizane cene od 24 din navzdol. — Ob 19: »Seviljski brivci«. Red Četrtek.

P. n. gledališke obiskovalce opozarjamo, da bo od torka, t. j. od jutri 20. maja dalje poslovala dnevna blagajna v Operi (predprodaja) vstopnic za dramske in operne predstave) vsak dan dopoldne od pol 11 do 13, popoldne pa od 17—19. V Drami je odprta blagajna vedno samo pol ure pred predstavo. — V Operi se dobijo vstopnice za vse operne in dramske predstave že en dan poprej v gori navedenih poslovnih urah in p. n. občinstvu priporočamo, da si nabavi vstopnice že v predprodaji, da se tako izogne čakanju in navalu pri blagajni pred pričetkom predstave.

Abonenti reda Torek bodo imeli drevi ob 19 za svoj red predstavo Verdijeve opere »Ples v maskah«. Učinkoviti libreto v katerem je orisana zarota zoper grofa Riccarda in tragedija ljubosumja, je podlaga za glasbo, ki vsebuje pevne, močno dojmljive arije in lepe zборе.

Charlie Chan v San Franciscu

»Dobro, prišla bom. Na svidenje!«
Med tem je odpeljal sir Frederik Chana na divan v predurju.
»Tovariš, srečen sem, da sem se z vami seznanil, in sicer iz več razlogov. Povejte mi, ali imate kakšne zveze s prebivalci v tukajšnjem kitajskem delu mesta?«
»Nekaj nepomembnih, da, je odgovoril Chan. »Tu živi moj sorodnik Chan-Ki-Lin.«
»Ali ste morda kaj slišali o nekem Kitajcu z imenom Li Lung, ki je potoval skozi to mesto?«
»To je zelo pogosto ime. Ne vem, koga mislite.«
»Ta človek se je bil nastanil pri svojih sorodnikih v Jackson Streetu. Ali bi mi mogli narediti veliko uslugo, g. Chan?«
»To bo čas z zlatimi črkami vtisnil v moj spomin.«
»Li Gung ve za nekatere stvari, katere bi jaz moral vedeti. Poskušal sem se z njim dobiti, kar se mi pa seveda na posrečilo.«
»Stvar postaja jasnejša.«
»Ali bi se mogli seznaniti s tem človekom in od njega izvedeti...«

»Oprostite, toda jaz z ljudmi svojega plemena ne vohunim brez skrajne potrebe.«
»V mojem primeru je to zelo potrebno.«
»V to bi bil mogel edino norec dvomiti. Naloga, katero mi zastavljate, zahteva mnogo časa. Vase seveda ne morejo zanjati moje male skrbi in ete zato pozabili, da bom jutri opoldne odpotoval.«
»Mogli bi to potovanje odložiti za teden dni. Uredil in storil bom vse tako, da vam ne bo žal, da ste program spreminili.«
V Kitajčevih očeh se je zrcalila upornost.
»Za sedaj mi je privlačna samo ena in edina pot... in sicer tista, ki vodi v moj dom v Panchbahu.«
»Hotel sem vam povedati, da vam bom plačal...«
»Moram se vam ponovno opravičiti. Imam kruha in zadosti obelk, da pokrijem telesa vse svoje družine. Cemu bi mi bil potem potreben denar?«
»Dobro, pa ne bova več govorila o tem. Jaz sem vam samo mislil predlagati.«

»Cutim, da me peče vest, toda moram odkloniti.«
»Gospod Chan, ali mi hočete storiti uslugo?«
Kitajec je komaj prikril svoj strah: kaj neki bo sedaj tale zahteval od njega? »Na razpolago sem vam,« je odvrnil z lahkim priklonom.
»Povabil sem gospodično Morrow na večerjo, pa mi manjka še en kavalir za mizo. Ali hočete prevzeti to vlogo?«
»Vaša vabila so silna čast, ki bi jo mogel v nič devati samo nehalen človek. Toda jaz sem tako in tako važni delnik in bi mi bilo težko, da bi svoj dolg še povečal.«
»Bodite tako ljubezni, pa pridite! Ali boste? Kajne da? Ob pol osmih. Moja vila je zgoraj na vrhu Kirk Bldinga.«
»Krasno!« je vzkliknil sir Frederik. Bova vsaj lahko nadaljevala načeti razgovor. Kadar jaz vabim, to ni ravno nemerna čast, toda morebiti se mi bo vendar posrečilo pregovoriti vas, da boste ostali še teden dni v San Franciscu.«
»Kitajci so čudni ljudje,« je pripomnil Chan. »Kadar poreko ne, potem je to ne. Kadar pa rečejo da, potem drže obljubo. Kar se tiče večerje, pravim da, in sicer silno rad.«
»Kam pa je izginil časniki?« je po-

vprašal sir Frederik.
»Pobegnil je, bržkone je pohitel, da bi napisal svoj članek.«
»Kakšen članek?« je nemirno vprašal Anglež.
»Za božjo voljo, poročilo s tega kosila. Vaš razgovor z gospodom Chanom.«
Iz obraza sira Frederika se je bralo presenečenje.
»Ali je mogoče? ... In vse to misli natisniti?«
»Kajpada. Mislim sem, da veste.«
»Amerikanske navade so mi do kraja nepoznane. Zdelo se mi je, da je enostavno eden izmed gostov. Niti sanjalo se mi ni...«
»Ali bi vam bilo neprijetno, če bi se objavil razgovor, ki smo ga imeli pri kosilu?« je začudeno vprašal Kirk.
Sir Frederik se je naglo obrnil proti Chanu:
»Na svidenje, Chan. Drago mi je, da sva se seznanila. Na evidenje pri večerji!«
Cim je stisnil Chanovo roko, je potegnil Kirka za rokav in ga potegnil s seboj na ulico.
»Pri kakem listu dela ta neroda?«
»Pri »Globusu«,« mu je odgovoril presenečeni Kirk.
»Naravnost pred uredništvo Olobusa!« je velel sir Frederik šoferju taksija in

Kirka s seboj v vozilo.
Po kratkem molku je sir Frederik začel:
»Znabiti se čudite mojemu vedenju?«
»Mislim, da moja radovednost ni neopravičljiva.«
»Vem, da se lahko zanesem na vašo molččnost, dragi moj, in zato vam bom povedal, da sem danes pri kosilu povedal samo del zgodbe o Evi Diran. Za sedaj se ta afera in z njo ime te ženske ne sme omenjati v javnosti. Posebno pa ne v tem mestu, še najmanj pa v tem trenutku.«
»Kakšna pa je spet ta nova skrivnost?«
»Po dolgem stikanju in iskanju se približujem cilju. Eva Diran ni bila ubita v Indiji. Pobegnila je in jaz vem tudi za razlog njenega pobeга. Mislim celo, da sem zadel način, kako se ji je posrečilo pobegniti iz Peshawara. Toda trenutno vam ne morem več povedati.«
Spet sta oba umolknila in kmalu nato se je avtomobil ustavil pred poslopijem, v katerem je bilo uredništvo lista »Globus«.
V uredniški sobi je Bill Ranken ravno z navdušenjem nekaj razlagal svojemu šefu.
»To bo bombastičen članek!« je vzkliknil, toda tedaj je začutil železno roko na svoji rami
(Dalje sledi.)

Življenjska pot sedanjega hrvaškega kralja

Vojvoda Spoletski si je pridobil velikih zaslug za Italijo in ga domovina prišteva med najboljše svoje sinove

Sedanji hrvaški kralj, Spoletski vojvoda, se je rodil v Turinu 9. marca 1900 kot sin prince Emanuele Filiberta Savojskega, Vojvode Aosta (bratranca Nj. Vel. Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela III.), ki je umrl v Turinu 4. julija leta 1931. Njegova mati je bila Princezinja Helena Francoska.

Kot mladenič je vstopil v Kr. mornariško Akademijo in se je udeležil na šolski ladji »Flavio Gioia« italijansko-turške vojne 1911-12. — S šestnajstim letom je zapustil Akademijo kot mornariški podčastnik oddelka pri glavnem štahu Kr. mornarice. Stopil je na kr. ladji »Dante Alighieri« in »Doria«. Naslednje leto je postal podporočnik bojne ladje in se je udeležil na krovu rušilca »Orsini« nočne bitke ter prejel bronasto kolajno za vojaške zasluge. Nato je obiskoval tečaj za letalce Kr. mornarice, kjer je marca 1918 dobil spričevalo, ki mu je priznalo sposobnost za letalca na vodnih letalih. Udeleževal se je tudi operacij pri oporišču za vodna letala v Benetkah, kjer je prevzel poveljstvo nad eskadrilo. Tam je dobil tudi srebrno kolajno za vojaške zasluge. Kot poveljnik te eskadrile je pri več nočnih in dnevnih napadih na sovražne cilje dosegel sijajne uspehe.

Vedno je z zglednim vedenjem in prezirom sprejel sovražni ogenj, ki je njegovo letalo tudi večkrat zadel. Bilo je to meseca septembra 1918. Odlikovan je bil dalje še z vojnimi križcem zaradi tega, ker je sijajno vodil svojo eskadrilo na bombardiranje vodnoletalskega oporišča v Pulju in pri tej priliki težko poškodoval cilje kljub hudemu sovražnemu ognju (17. julija l. 1918.). Istega leta je napredoval za poročnika. Stopil je na razne ladje in podmornice. Opravljal je nekaj časa svojo službo na ladji »Cacato« na Kitajskem, pozneje pa je prevzel poveljstvo na Kr. torpedovki »Cassiopea«.

Drugo bronasto kolajno za vojaške zasluge je dobil leta 1919. Bil je tedaj opazovalec na vodnem letalu. Zajel ga je nenadno zračni vrtnec ter ga vrzel iz letala. Kljub vsemu temu pa je ohranil mirno kri in je s prezirom zrl smrti v obraz. To je bilo 17. marca 1919 v Trstu. Po končani svetovni vojni se je princ spet posvetil mornariškemu življenju. Naredil je več potovanj po raznih morjih.

Pomembne znanstvene odprave

Njegovo hrepenenje po novih junaških dejanjih ga je gnalo, da je organiziral eno prvih znanstvenih geografskih odprav v azijsko pogorje Karakorum leta 1928., nato pa še drugo odpravo leta 1929. Te njegove odprave, ki so našle po vsem svetu odmev in priznanje zaradi velikih težav, ki so bile zvezane z njimi, so rodile pomembne uspehe na zemljepisnem znanstvenem polju in so bili objavljeni tudi v svetovni znanstveni literaturi. V naslednjih letih so mu bile zaupane še druge koštilive naloge v Španiji, Severni Ameriki in v Perziji.

Njegov športni duh

ga je gnalo, da se je udeležil tudi najtežjih športnih tekmovalnih, pri katerih je vedno pokazal svoj velik pogum in natančnost. Ko je leta 1930. upravljal hitri motorni čoln, je pri neki nesreči tekmovalnih čolnov dobil hudo rano, ki jo je prenašal z njemu lastno močnatostjo. Razen tega je kot organizator, komisar in potem kot predsednik Italijanske zveze motornega ladjevja dal pomembne pobude. Sodeloval je še v drugih panogah atletike in športa ter poleg tega pri poučevanju mladine v igri polo in v avtomobilizmu. Vedno je povsod pokazal svojo veliko pripravljenost in nenavaden pogum.

Na bojišču v Abesiniji

Leta 1934. je postal kapitan. Tedaj pa je izbruhnila abesinska vojna. Prej je poveljeval ladji »Pantera« ter skupini manjših ladij v Rdečem morju, ob izbruhu abesinske vojne pa se je odločil iti v prve boje vrste med borce. Spomladi 1936 se je udeležil bitke pri Širi z divizijo »Gran Sasso« in bil odlikovan s srebrno kolajno s tole utemeljitvijo: »Kapitan se je prostovoljno udeležil bitke za Šire, spremljal z eno divizijo vojaške operacije, v nekem posebno koštilivem trenutku spopada pa se je podal s poveljnikom divizije v sovražni ogenj, kjer se je boril eden naosobnejejših polkov, prezirajoč nevarnost. S svojo navzočnostjo in besedo je povzdignil vojaškega duha vojakom, ki ves čas boja ni upadel.

Še druga odlikovanja in časti

Za kontreadmirala je Spoletski vojvoda napredoval leta 1936. ter prevzel poveljstvo nad četrti mornariško divizijo, in sicer na ladji »Barbiana« in »Diaz«. Naslednje leto je postal divizijski admiral, admiral eskadre pa leta 1939.,

ko je prevzel poveljstvo vrhovnega mornariškega oddelka na Tiremskem morju. Vlada ga je odlikovala s kolonialnim redom »Italijanske zvezde«. Dobil je še številna druga italijanska in tuja odlikovanja. Kot član kraljevske rodbine je že v prvih dneh po prihodu fašizma postal Kraljevi senator.

Tudi

v zasebnem življenju

je bil Spoletski vojvoda opora vlade s svojim temeljitim znanjem na športnem polju in s svojo

Dela, ki jih vojna ne more ustaviti

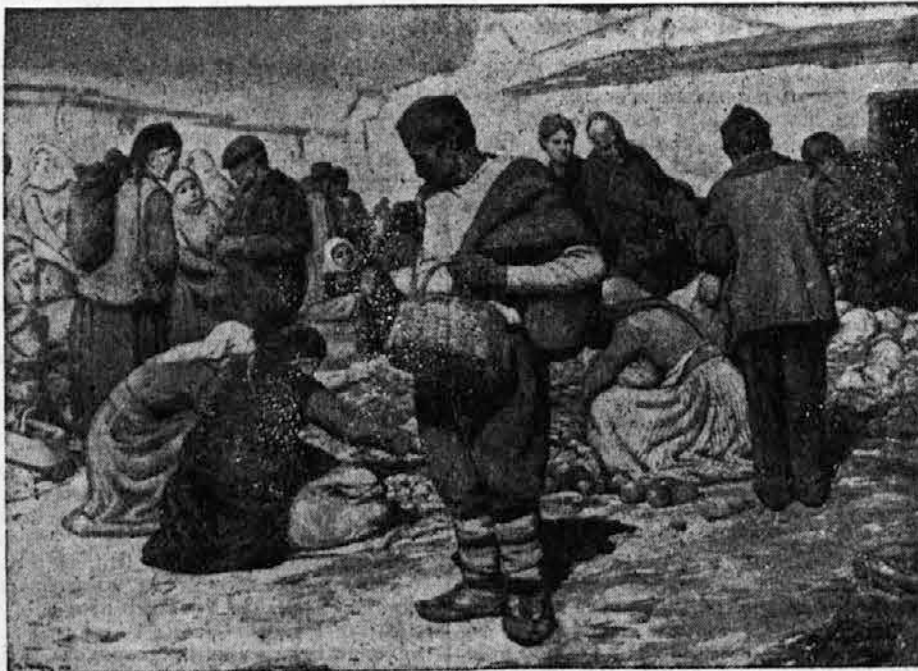
Nekaj zgovornih podatkov, ki kažejo Italijansko delavnost in zmogljivost v prejšnjih in v sedanji vojni

Pregovor pravi, da tedaj, ko divja vojna, pesniška muza počiva. Toda če že muza počiva, se s tem še ne pravi, da z njo vred počiva vse drugo človekovo udejstvovanje, razen vojaškega. Zdi se, da za nekatera dela velja ravno obratno in da se jih je človeška roka oprijela še z izredno vnemo vprav v vojnem času. Takšno prepričanje se vsiljuje, ko bremo naslednje vrstice:

Že začasne svetovne vojne so italijanski inženirji zgradili med drugim dobrih 10.000 km prekopov in nasipov, 5400 km cest, 80 km mostov, 3600 km železnic, 800 km vzpenjač in 900 tisoč km telefonskega omrežja. V sedanji vojni pa je delo postalo še pomembnejše oržje, orožje bistvene važnosti za doseg zmag.

Kaj pripoveduje o indijski uetn ki

Rim, 17. maja. s. Posebni dopisnik, ki je bil nekaj časa med ujetniki neke v operacijskem pasu, pripoveduje o indijskih ujetnikih, katere so italijansko-nemške čete ujele, sledeče: Indijci so zelo mirni in resni ljudje. Večina teh čet je v posebnih taboriščih. Nekateri so ravno pri obedu, kjer jedo jed iz neke posebne rumene moke, drugi pa se sprehajajo in razgovarjajo v svojem, za nas nerazumljivem jeziku. Noben od teh ujetnikov ni videti potr zaradi ujetništva. Nasprotno, vsi so videti zadovoljni, da se jim ni potreba več bojevati. Takšno razpoloženje so pokazali do sedaj skoraj vsi ujetniki. Pokazali so mržnjo do Anglije, ki jih je vedno zlorabljala. Ti ujetniki so povedali, da so jih Angliji prisilili v to vojno, katere pa indijsko ljudstvo ni odobraval. Z la-skavimi obljubami, da bodo dobili končno svobodo, so našli angleški agenti še vedno ugodna tla v Indiji tudi med vojaki. Ljudstvo pa ni zadovoljno, kar se vidi že iz tega, da so na dnevnem redu upori proti angleškim četam. Indijci se spominjajo, da jim je Anglija v svetovni vojni obljubila morje in gore, toda po končani vojni so na vse to pozabili, ker jih niso nič več potrebovali. Takrat je Angliji pomagalo 600 tisoč vojakov in nad 475 tisoč delavcev.

Spettacolo sulla piazza a Slivno nella Bulgaria. — Prizor s trga v Slivnem v Bolgariji.

veliko razgledanostjo, organizatorično sposobnostjo in odločnostjo. Spoletski princ, čigar vrline izvirajo iz tisočletnega izročila, je sin poveljnika slavne tretje armade. To je princ, ki ga Italija s hvaležnostjo časti. Pridobil si je velikih zaslug za domovino, ki ga priševa med svoje najboljše sinove.

10. julija 1939 se je Spoletski vojvoda poročil v Firenzi z grško-dansko princezino Ireno, četrtim otrokom pokojnega kralja Konstantina in princezine Sofije iz rodovine Hohenzollern. Princezinja Irena se je rodila 31. januarja 1904. Še kot deklica je prišla v Italijo, kjer je največ bivala v Firenzi. Je visoko izobražena in se zelo zanima za umetnost in književnost. Govori več tujih jezikov. Naredila je tudi izpite za bolničarko italijanskega Rdečega križa. V bolnišnicah je nešteto krat pokazala svoje dobro srce do vseh, ki so potrebni pomoči in nege.

Incontro del vecchio e del nuovo mondo nelle vie di Skoplje. — Stari in novi svet sta se srečala na skopljski ulici.

Skrivnostna votlina

ki skriva v sebi velike arheološke dragocenosti

Skupina ameriških znanstvenikov se je pred nedavnim podala na raziskovanje velikega podzemnega rova v bližini Gothama v ameriški državi Wisconsin. V njem naj bi bile skrite velike arheološke dragocenosti. Vhod v votlino je odkril že pred 25 leti nek raziskovalec po imenu Paul Seiffert, ki pa je umrl, preden je mogel točno ugotoviti in označiti pravo lego te skrivnostne zemeljske votline, ki je, kakor se zdi, služila v davni preteklosti kot bivališče in skrivališče ljudi, ki so v onih starodavnih časih živeli v teh pokrajinah. V preteklih letih so razni raziskovalci brez zveze drug z drugim skušali prodreti v tajne te podzemne votline, vendar pa so vsa njihova prizadevanja ostala brez uspeha. Skupina učenjakov, ki se je zdaj podala na raziskovanje te zgodovinske votline, je natančno proučila vse dosedanje ugotovitve, zlasti Seiffertove, in upa, da bo imela dosti več uspeha, kot so ga imele vse dosedanje odprave v to pravadno človekovo bivališče.

Pota in cilji dr. Ante Paveliča

kakor jih popisuje list »Nezavisna hrvatska država«

Zagreb, 19. maja. s. Prva številka hrvaškega tednika »Nezavisna hrvatska država« nekako takole poveličuje v dolgem članku Ante Paveličevo življenje:

Dr. Pavelič je kmečki sin in se je rodil 14. julija leta 1889. v hercegovski vasi Bradina, pod Ivanj-planino, kjer je bil njegov oče zaposlen kot delavec pri železnici. Gimnazijske študije je začel v Travniku v Bosni, končal v Zagrebu, kjer je prejel tudi diplomu. Kot Ličan, vzgojen v Bosni, je poglavlник pravi naslednik dr. Antona Starčevića ter je po njegovi smrti postal voditelj Starčevićeve mladine. Bil je med prvimi, ki so organizirali svoje prijatelje za boj proti Belgradu. S svojimi sodelavci je bil skupaj v zaporu. Ko so ga izpustili, je pristopil k politični skupini pokojnega Stepana Radiča, ki je bil voditelj kmečke stranke. Ko je slednji opustil svoj program za sodelovanje v belgradski vladi, je Pavelič obsojal vsak sporazum s Srbi. Leta 1927. je Pavelič z dr. Trumbićem ustanovil novo hrvaško politično skupino in je bil istega leta izvoljen za poslanca v Zagrebu. Ko pa je bil Radič 20. junija 1928 v belgradski poslanski zbornici ubit, je Pavelič organiziral revolucionarno združenje »Hrvatski Domobran«. Po 6. januarju 1929 je Pavelič zbral svoje najzanesljivejše ljudi v svojo tajno vstaško organizacijo. Ustanovljena je bila z namenom, da se bori z orožjem v roki za neodvisnost Hrvatov.

Istočasno so se organizirali tudi Hrvatje, raztreseni po Evropi in Ameriki. Bilo jih je približno en milijon. Belgrad je leta 1934. zahteval Paveličevo glavo, in tudi Francija ga je obsodila na smrt. V Zenevi je bila razprava in so proglasili vstaje za teroriste, ne pa za borce, ki se bojujejo za svobodo svoje domovine. Masonerija, judje ter mednarodni kapital, kakor tudi policija vsega sveta se je vrgla na poglavlника in njegove vstaše, toda brez uspeha. Vstaško gibanje se je vedno bolj širilo po vseh hrvaških mestih.

Poglavlnik se je vrnil in prinesel neodvisnost, ki jo je priznala tudi Os. Dr. Pavelič, kmečki sin — končuje list svoja izvajanja — je obnovil po 839. letih neodvisnost hrvaške države s pomočjo osnih držav.

Belgrad je leta 1934. zahteval Paveličevo glavo, in tudi Francija ga je obsodila na smrt. V Zenevi je bila razprava in so proglasili vstaje za teroriste, ne pa za borce, ki se bojujejo za svobodo svoje domovine. Masonerija, judje ter mednarodni kapital, kakor tudi policija vsega sveta se je vrgla na poglavlника in njegove vstaše, toda brez uspeha. Vstaško gibanje se je vedno bolj širilo po vseh hrvaških mestih.

Poglavlnik se je vrnil in prinesel neodvisnost, ki jo je priznala tudi Os. Dr. Pavelič, kmečki sin — končuje list svoja izvajanja — je obnovil po 839. letih neodvisnost hrvaške države s pomočjo osnih držav.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Sklonimo se, da pozdravimo barve naše zastave, ko prav nizko preletimo majčkeni parniček.

Našem pogledu se razodevajo druge barske vasi in sibirskeske koč, kolikor bolj gremo na sever. Veliko ustje še petnajst ali dvajset kilometrov za zadnjim rokavom po manjših pretokih iztovarja svoje neizčrpljivo blato. Koliko se ga valji po Donavi od izvirov do ustja! Odmečki, ki se izgublajo v morje in ki jih je pred nekaj dnevi odtrgalo izpod dunajskih zidov ali iz ostrja Budimpešte ali iz podnožja Zemuna in nekaj iz vseh bregov balkanskih dežela! Neskončno morje sprejema v svoj mir ta prah iz sprtega in razdeljenega sveta ter ga pošilja spat v svoje večne globine.

Zdaj krenemo v pravem kotu proti vzhodu. Zemljo pustimo na levem boku. Na dnu velikega zaliva, že izgubljenega za zastorom megle, komaj še vidimo izlive druge reke, ki tudi kaže svoj dobi, pegasti, rumenkasti obraz morju: je Dnjester, meja med Romunijo in med Rusijo.

Znova preletimo zemljo blizu drugega konca tega zaliva. Pogled se spreminja. Zdaj vidimo zemljo, pridno obdelano v velikih rumenih štirikotih brez drevja, ki jih geometrično režejo majhne in sveže vodne struge. To je ukrajinska ravan, ki je nekoč pred vojno bila žitnica za Evropo.

Da bi upoštevali ruske ukrepe, se moramo držati dvajset kilometrov od obrežja. Ob majhnem rtu, oddaljenem pet kilometrov od Odese, lahko zmanjšamo to razdaljo za pol. Na dnu svojega zaliva se prikaže širjava velikega boljševiškega mesta. Velike preme in široke prometne žile gredo od morja

naravnost v notranjost in tvorijo pravi kot z drugimi, nič manjšimi in nič manj prostornimi cestami, ki teko vzporedno z morjem.

Ko meriš takole z višave, uganeš, da se mesto ni rodilo po naključju, temveč po volji in po načrtu kaknega doslednega stavbenika, ki ga je narisal na papir, preden je v zidovju in marmornju uredil lepo, pravilno in čisto stavbo. In zares se je Odesa rodila iz opreznega teženja in z modrega uma Katarine II. Še nima dveh stoletij življenja, njen razvoj je šel za snove carice Rusije proti jugu. Bila je glava na mostu osvajačega slovanskega plemena do ožin. Boljševiška oblast ji očitno ni mogla ponarediti značaja.

Ves roj leti v redu za mano pred lepim mestom, v dogovorjeni oddaljenosti. Preletimo zaliv. Mestne hiše pustimo za hrbtom, se pogreznemo nad kopnino in smo po nekaj minutah na Hadžibejskem Limanu, na jezeru, ki sta ga po sporazumu z boljševiškim oblastmi izbrala dva naša častnika, poslana pred mesecem v Rusijo, da bi uredila oporišče v Odesi. To sta stotnik Giovanni Paterniti in poročnik Danilo Barbicinti.

Privzovališča so pritrjena v eni sami črti, blizu južnega jezevskega brega. Moj oddelek se bo zadržal na skrajni levici pri lesenem mostičevju, ki se mi že kaže iz razburkanega gomzjenja množice. Izvedem pristajalni manever in ležem na vodo blizu privzovališča. Brž mi pride nasproti motorni čoln, na katerem vidim ob veliki rdeči zastavi možaka brez srajce.

Boljševiški pilot me vljudo pozdravi, ko stopam iz stroja v čoln, kjer dobim narednika Campanellija, ki ima od Paternitija nalog, da izkrea našo posadko. Mali podčastnik, ki kaže na obrazu znamenja radosti nad našim prihodom, je brat strojnega poročnika Campanellija, slavnega po svojih poletih.

S čolnom se odpravim iz strojev, ki so prišli z mano, pobirat Bernottija, Rovera, Teruzija in časnika.

Na visokih bregovih, ki vise na jezero, kaže velik slavolok napis v italijanščini:

»Pozdrav italijanskim pilotom.«

9.

Pozdrav.

Ruska letalska godba začne v počasnem in slovesnem napevu rusko narodno himno, ki ni nič drugega kakor preznana »Internacionala«. Ta pesem, ki je odmevala že po vseh trgih sveta kot izzivanje za barikad in kot vzpodbuda napadalnim oddelkom družabnega prevrata, ki sem že slišal, kako so jo na vse grlo peli vstajniški kmetje iz Emilije in Romagne na hrupnih shodih po vojni, ta spet ima danes v sebi ne vem kaj skrivnostnega: spremenila je značaj. Ko jo poslušajo stoji in v pozoru, dobiva med to vojsko, okamenelo v vojaškem redu, obličje kakor himna rodu, ki se več ne ozira na različne narode in dežele. Je izraz čisto posebno močnega volje ruskega naroda. Valovi čez naše glave in vzbujajo čustva ter misli, ki so docela tuje strankam in poestnim bojem. Je beseda, ki izraža zgodovinsko razdobje, zdaj že izoblikovano v času in v prostoru, onstran naših gora in naših morij, v Rusiji, tej slavni, brezmejni in skrivnostni deželi, kateri zemljepisje ne dovoljuje, da bi se imenovala evropska.

Nadaljujem s pregledom oddelkov in pridem pred sovjetsko zastavo, ogromen kos rdečega platna, ki ima za središče zemljevid sveta, zarisan z zlatom, in ki ga po vsem obodu obdajata srp in kladivo; zdi se, da ga objemata. Zlati žarki sijajo iz središča kakor žarki sonca čez vse površje zastave.

Poslanik Cerutti mi je povedal, kakšen je obrazec za pozdrav: na ves glas vzkliknem:

»Zdarovo!«

(Nadaljevanje sledi.)